

конференція з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993. – С. 318; 2. В.С. Прокопчук. Історичне краєзнавство в роки Великої Вітчизняної війни // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету. Історичні науки. Т.7 (9). – Кам.-Под., 2001. – С. 691-692; 3. М.Б. Барбон. У Норильському концтаборі // УІЖ. – 1995. – №5. – С. 135; 4. Голос України. – 2000. – №43. – 11 березня. – С. 8-9; 5. Центральний державний архів вищих органів влади України (далі - ЦДАВО України). – ФР. 166. – Оп. 15. – Спр. 313. – Арк. 2; 6. Там само. – Арк. 24; 7. Там само. – Арк. 20; 8. Там само. – Спр. 958. – Арк. 58; 9. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО). – ФР. 500. – Оп. 5. – Спр. 33. – Арк. 4 зв.; 10. Там само. – Спр. 39. – Арк. 5; 11. Там само. – ФР.479. – Оп. 1а. – Спр. 22. – Арк. 98; 12. Кароєва Л.Р., Шпильова Л.М. Валентин Дмитрович Отамановський // Подільська старовина. Наук. збірник. – Вінниця, 1993. – С. 8; 13. Там само. – С. 9; 14. ДАРО. – ФР. 479. – Оп. 1а. – Спр. 100. – Арк. 6; 15. Там само. – Арк. 111; 16. Там само. – Арк. 121; 17. Державний архів Житомирської області (далі – ДАЖО). – ФР. 98. – Оп. 2. – Спр. 57. – Арк. 19; 18. Там само. – Спр. 60. – Арк. 5; 19. Там само. – Спр. 79. – Арк. 9; 20. Там само. – Спр. 76. – Арк. 46; 21. Б.А. Кругляк. Л.А. Коваленко і його учні – дослідники історії Волині і Житомирщини // Минуле і сучасне Волині. Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи. Тези доп. та повідомлень II регіональної “Велика Волинь” і VI обласної істор.-краєзн. конф. 8-10 жовтня 1992 р. – Луцьк, 1992. – С. 22; 22. ДАЖО. – ФР. 98. – Оп.2. – Спр. 116. – Арк. 5; 23. Там само. – Спр. 111. – Арк. 1; 24. Там само. – Спр. 169. – Арк. 19-20; 25. Там само. – Спр. 274. – Арк. 34; 26. Там само. – Арк. 7; 27. Там само. – Арк. 8-9; 28. Там само. – Арк. 59; 29. Наказ Міністерства освіти УРСР від 20 квітня 1946 р. “Про поновлення роботи Луцького учительського інституту”. Директором був затверджений О.І. Білий, учасник Великої Вітчизняної війни; 30. Літопис пам'ятних подій. З історії Луцького державного педагогічного інституту імені Лесі Українки (1940-1990 рр.) Бібліографічний покажчик / Упор.: Г.В. Бондаренко, І.Ю. Смишляєва. – Луцьк, 1990. – С. 8-9; 31. Там само. – С. 10; 32. Луцький державний педагогічний інститут імені Лесі Українки. Нарис історії / Ред.: Т.О. Головіна. – Львів: Світ, 1992. – С. 36; 33. Там само. – С. 37; 34. ЦДАВО України. – ФР. 166. – Оп. 15. – Спр. 1659. – Арк. 3; 35. Там само. – Арк. 20; 36. Там само. – Арк. 72-73; 37. Там само. – Арк. 78; 38. О.І. Андрушко. Музей М.О. Островського Вінницького педінституту у формуванні світоглядних позицій молоді // Музей і Поділля. Тези доповідей наукової конференції, присвяченої 100-річчю від дня заснування Кам.-Под. державного історичного музею-заповідника. – Кам.-Под., 1990. – С.38; 39. Історичне краєзнавство в Українській РСР. – К.: Наукова думка, 1989. – С. 23; 40. Вивчай історію свого краю. – Вінниця, 1964; 41. Наукові записки Вінницького державного педагогічного інституту. Вип. 3. – К.: Рад. школа, 1954. – С. 33-45; 42. Устим Кармалюк. Збірник документів / Упор.: Е. Черкаська, І. Ерофеев. – К.: Укрполітвидав, 1948. – 344 с.; 43. Брицин М.А. Русские говоры Виньковского района Хмельницкой области. – К., 1954; 44. ЦДАВО України. – ФР. 166. – Оп. 15. – Спр. 1666. – Арк. 10; 45. Там само. – Арк. 7; 46. Там само. – Арк. 47-48; 47. І.Ф. Слизький. Ревкоми і комбіді в боротьбі за встановлення Радянської влади в 1917-1919 рр. – К., 1954; 48. Зеленюк І.С. Революційний рух на Поділлі в період народної революції 1905-1907 років у Росії // Наукові записки Кам'янець-Подільського педінституту. Серія історико-філологічна. – Хм., 1956. – Т.3. – С. 3-50; Його ж. Селянський рух на Поділлі в роки століпінської реакції і нового революційного підйому (1907-1914 рр.) // Наукові записки Кам'янець-Подільського педінституту. Серія історико-філологічна. – Хм., 1957. – Т. 5. – С. 3-31; Його ж. Поділля напередодні Великої Жовтневої соціалістичної революції // Наукові записки. – Хм., 1958. – Т.7. – С. 103-136; Його ж. До питання про боротьбу трудящих мас на Поділлі за владу рад в період мирного розвитку революції // Там само. – Кам.-Под., 1962. – Т. 12. – С. 3-32.

К.Л. Дабіжа

ІСТОРІЯ ТВОРЧОГО СТАНОВЛЕННЯ КАМЕРНОГО ХОРУ “ВІННИЦЯ”

Протягом багатьох століть основою розвитку музичної культури нашого народу було хорове мистецтво - один з найбільш досконалих та доступних видів музичного мистецтва, через який люди споконвіку висловлювали свої найглибші почуття, сподівання та мрії. Саме в хоровому співі створювались в першу чергу ті художні цінності, які принесли українському народу світове визнання і затвердили за ним славу співучого піснетворця.

Народнопісенна культура стала тими підвалинами, на яких виникло і піднялось могутнє професійне музичне мистецтво. Історія розвитку вітчизняної хорової культури творилась хоровими колективами, які не мали собі рівних за виконавською майстерністю. Творчий доробок найвизначніших українських музикантів був незмінно пов'язаний з народною піснею і хоровим співом, через які формувались та розвивались найкращі традиції української музичної культури. Глибина естетичного впливу та доступність хорового мистецтва поставили його в ряд найбільш поширених видів художньої діяльності людини.

На жаль, сьогодні часто недооцінюються можливості хорової культури, яка є носієм

неабияких духовних цінностей. Між тим, при більшій популяризації хорового мистецтва стає можливим досягнення суттєвих результатів у формуванні художніх смаків слухацької аудиторії.

Завжди займаючи провідне місце в культурно-мистецькому житті Поділля, вокально-хоровий жанр музичного виконавства і донині є одним з найбільш розповсюджених видів музичної діяльності. Поділля - край, який має давні традиції, славиться своїми земляками-музикантами (М. Леонтович, К. Стеценко, П. Ніщинський, Г. Давидовський, Р. Скалецький), що народились, або працювали на подільській землі. Їх творчість тісно пов'язана насамперед з хоровою музикою. І нині традиції хорового співу живуть на Поділлі, вони розвиваються і збагачуються творчістю багатьох професійних та аматорських хорових колективів, ансамблів пісні та танцю, фольклорних ансамблів тощо.

Найбільш відомим серед них є камерний хор "Вінниця", який став окрасою не лише подільської хорової школи, а й помітним явищем в музичному житті незалежної України. Метою даної статі і є висвітлення історії творчого становлення одного з найкращих хорових колективів нашої держави, якому в листопаді 2004 року виповнилося 20 років, ознайомлення з основними методичними принципами, яких дотримується керівник хору.

Вивченню цього питання приділяли увагу, в основному, місцеві журналісти та музикознавці (Я. Іваницька, Н. Кушка, В. Кавка, Г. Касіяненко, Н. Мирончак, Г. Секрет, А. Орленко) на сторінках республіканської та регіональної преси, передачах телебачення та радіо.

Натхненником і організатором хорового колективу став талановитий музикант і педагог, енергійний і вольовий диригент, нині народний артист України, професор Віталій Газінський. Саме він виховав майже усіх співаків хору, став його засновником і незмінним керівником. Він - душа колективу, справжній вчитель для всіх хористів. І якщо говорити про камерний хор "Вінниця", то це значить говорити, насамперед, про його керівника.

Народився В.І. Газінський на Хмельниччині 3 квітня 1945 року в багатодітній сім'ї. У 1970 році закінчив диригентсько-хоровий факультет Одеської державної консерваторії ім. Н.В. Нежданової, де вчився в класі видатного музиканта професора Д.С. Загорецького. Ще в роки навчання Газінський В.І. почав працювати з хоровими колективами, а після завершення навчання став хормейстером Одеського оперного театру. В 1971 р. талановитого молодого хормейстера запрошують до Вінниці, де він починає працювати з хором музичного училища. Хор під його керівництвом стає неодноразовим переможцем різноманітних хорових конкурсів і фестивалів. В 1977 р. В. Газінського запрошено керувати народною хоровою капелюю Вінницького педагогічного інституту. Саме вихованці хору музичного училища і капели педінституту стали основою Вінницького камерного хору. Творча діяльність диригента відзначена кількома почесними званнями: "Заслужений діяч мистецтв Кабардино-Балкарії" (1979 р.), "Заслужений працівник культури України" (1986 р.), "Народний артист України" (1994 р.). В.І. Газінський - відомий фахівець хорової справи, знавець природи співочого голосу, композитор, аранжувальник, що володіє багатим арсеналом диригентських засобів та прийомів. Бездоганний музичний смак, працелюбність та працездатність, такт в поєднанні з глибокою ерудицією та широтою художніх інтересів, рідкісне почуття гумору – ось якості, що забезпечують В. Газінському успіх в роботі з будь-яким колективом. Висока організованість, професійна вимогливість, вміння згуртувати навколо себе одержимих сподвижників поєднуються в ньому з музичністю, закоханістю в хорове мистецтво, простотою та людяністю.

Камерний хор - це справа життя В. Газінського, його найулюбленіше дитя, пристрасть та захоплення. Засновано хор 23 листопада 1984 р. До його складу ввійшли викладачі вищих навчальних закладів, вчителі загальноосвітніх шкіл, вихователі дошкільних установ, службовці тощо.

Перший виступ колективу відбувся в грудні 1984 року. І хоча колектив виконав усього кілька творів (А. Лотті "Miserere", Ш. Гуно "Ніч", С. Людкевич "Сонце ся сховало", С.

Прокоф'єв "Многая літа"), але кожен з них запав глибоко в серця слухачам і справив на них неабияке враження. Преса відзначала велику майстерність колективу, його творчі можливості та перспективи подальшого зростання.

Дуже швидко Вінницький камерний хор став улюбленцем публіки не лише міста, а й далеко за його межами. В цей час основу репертуару складали твори І.С. Баха, А. Лотті, Ф. Анеріо, М. Леонтовича, С. Людкевича. Керівник та художня рада колективу проводили значну науково-дослідну роботу по вивченню виконавських стилів, манер, притаманних музиці цих славновісних авторів, що дало відчутний результат в удосконаленні виконавської манери хору. Поступово творчий потенціал хору зростав, поповнювався і збагачувався його репертуар. Значною віхою на шляху зростання виконавської майстерності хору стало виконання таких творів, як "Глорія" А. Вівальді, "Реквієм" В.А. Моцарта, "На могилі" та "Прометей" С. Танєєва. Нині палітра хорового репертуару включає в себе понад 200 творів - від епохи Відродження до найсучасніших хорових композицій. Значне місце в репертуарі колективу посідають українські народні пісні в обробках визначних вітчизняних композиторів (М.Леонтович, С.Людкевич, К.Стеценко, О.Кошиць та ін.), твори класичної та сучасної української музики (Д. Бортнянський, П. Ніщинський, Л. Дичко, Є. Станкович, О. Яковчук, Б. Лятошинський, В.Зубицький та ін.). Керівник хору приділяє велику увагу й духовній музичній спадщині, в репертуар колективу включені високохудожні зразки як вітчизняної, так і зарубіжної духовної музики. Це твори Д. Палестрини, Г. Перселла, С.Рахманінова, П. Чеснокова, О. Архангельського та багато ін.

Репертуарна політика хору складається за принципом "концертності програми", тобто поряд з серйозними творами класичної та сучасної музики колектив виконує популярні, жартівливі твори тощо. Художній керівник хору говорить: "Слухач під час хорового концерту повинен отримати насолоду, духовно зрости, але водночас і відпочити". Так, в репертуарі хору з'явилися твори "Чугунка" Б. Снеткова, "На базарі" Ю.Фаліка, "Рок-н-рол", Дж. Джеkmана, "Yesterday" Дж. Ленона та П. Макартні, "Одинокa гармонь" Б.Мокроусова та ін. Репертуар хору постійно урізноманітнюється, поповнюється, стає більш складним та цікавим як для виконавців, так і для слухачів. Завдяки такій репертуарній політиці за останні роки значно зросла виконавська майстерність співаків хору, і тепер колектив може виконувати й найскладнішу сучасну хорову музику (У. Найссоо "Ні війні", Дж.Орбан "Stabat Mater").

Вперше хор продемонстрував свою майстерність на міжнародному рівні у 1994 році на конкурсі «Могутни Божа», що відбувся у м.Могилеві (Білорусь). І одразу ж було завойовано Гран-Прі конкурсу та ще 3 його призи. В цьому конкурсі брали участь 67 колективів та окремих виконавців з багатьох країн Європи. Наш хор був визнаний найкращим за виконання твору обов'язкової програми («Плотию уснув» М.Куліковича), кращою була визнана і солістка хору В.Вітер, а В. Газінський - найкращим диригентом фестивалю. Перебуваючи на конкурсі, колектив дав 9 концертів, був зроблений запис на українському та білоруському телебаченні. Голова міжнародного журі - народний артист, професор Мінської музичної академії Віктор Ровда та член журі - англійський музикознавець Гай Пікардо заявили, що виступ Вінницького камерного хору - це виконання найвищого європейського рівня.

У травні 1995 року новий успіх - Гран-Прі та 4 спеціальних призи на міжнародному хоровому конкурсі ім. Г.Димитрова у м.Варна (Болгарія), одному з найбільш представницьких європейських змагань. У цьому мистецькому марафоні брали участь 29 хорових колективів з 8 країн Європи. Авторитетне міжнародне журі, головою якого був професор В. Мінін (керівник Московського камерного хору), визнало український хор найкращим, колектив отримав спеціальний приз за найкраще виконання твору обов'язкової програми («Херувимська №4» Д.Христова), В. Газінський знов був визнаний найкращим диригентом конкурсу. На заключному концерті за проханням журі хор виконав, окрім своєї програми, «Херувимську №4» Д.Христова. Зал сприймав це виконання стоячи, настільки

вразило вибагливу публіку тонке проникнення українських співаків у музичну мову твору болгарського автора.

Восени цього ж року Вінницький камерний хор стає володарем ще одного Гран-прі на міжнародному хоровому конкурсі «Південна Пальміра», що проходив у м.Одеса (Україна). По закінченню конкурсу колектив був запрошений закрити філармонійний сезон у м.Одеса виконанням «Реквієму» В.А. Моцарта із симфонічним оркестром одеської філармонії під керуванням І. Шеврука.

Наступним серйозним випробуванням в житті колективу був конкурс «Співаюча Росія» (Москва, Росія, 1996 р.). Конкурс був організований Міністерством культури Росії, головою журі був професор Московської консерваторії, відомий хоровий диригент Б.Тевлін. Він так оцінив виступ вінничан: « Чудовий хор з бездоганною інтонацією та довершеною рівновагою звучання». Хор знову стає першим серед 40 хорів-учасників і отримує черговий Гран-прі.

Далі були міжнародні конкурси і фестивалі в Польщі, Угорщині, Франції, де колектив також отримував високу оцінку слухачів.

Найвизначнішою віхою в житті Вінницького камерного хору став міжнародний конкурс поліфонічної музики у м.Ареццо (Італія) у серпні 1997 р. На цьому престижному хоровому конкурсі колектив було визнано найкращим виконавцем духовної музики і запрошено на особисту аудієнцію до папи римського Іоанна-Павла II у Ватикан, де хор продемонстрував свою виконавську майстерність і отримав високу оцінку і благословення першого ієрарха католицької церкви.

Звичайно, всі успіхи хору були б неможливі без доцільно спланованої вокально-хорової роботи, яка є головною умовою його успішної діяльності. Загальновідомо, що хорова звучність є результатом взаємодії всіх елементів, з яких вона складається, тобто хорового строю, ансамблю, дикції, динаміки, нюансів тощо. Хороша вокально-хорова техніка забезпечує хору достатньо високий рівень виконання будь-якого твору. Тому керівник постійно турбується про розвиток та удосконалення вокально-хорової техніки колективу. Наріжним каменем вокально-хорової роботи В.Газінський вважає інтонацію та хоровий стрій в поєднанні з правильною постановкою голосу.

Утворення правильного співацького звуку тісно пов'язане із засвоєнням основних співацьких навичок, якими є дихання, звукоутворення, звуковедення, резонування, атака звуку, дикція та ін. Всі ці навички засвоюються та удосконалюються співаками в процесі виконання хорових вправ-розспівок, з яких, як правило, починається кожна репетиція хору. Розспівування хору передбачає налаштування, досягнення єдності звучання, опанування основних навичок вокально-хорової звучності. Такий початок репетиції готує голос до повного навантаження, яке він має при співі хорових творів. Добрий результат дає спів повільних вправ-розспівок на початку і більш швидких в кінці розспівування. Повільні вправи добре налаштовують слух, розігривають голосові зв'язки, надають можливість контролювати інтонацію, дихання, звукоутворення. Основна вимога при співі таких вправ - безперервність звукової лінії під час вимови різних складів та єдина позиція звукоутворення. При співі вправ керівник хору суворо стежить за розподілом дихання та точним інтонуванням.

Як вже було сказано, В.Газінський вважає основою звучання в хорі роботу над вокалом в поєднанні з чистотою інтонації. Ця проблема існує в кожному хоровому колективі, адже співаки хору мають різні вокальні можливості. Тому основним завданням хормейстера є об'єднання всіх голосів в єдине ціле. Деякі хормейстери акцентують увагу лише на вокал, мотивуючи тим, що правильно поставлений вокальний звук забезпечить відповідне хорове звучання. Ця позиція, на думку В.Газінського, не досить вірна. Хормейстер обов'язково повинен поєднувати інтонацію з вокалом, якщо такого поєднання не існує, дуже важко досягається хоровий ансамбль.

Різні хорові школи пропонують свої методики вокально-хорової роботи. Одеська

хорова школа рекомендує саме вище згаданий підхід (поєднання вокалу і інтонації). Ця умова перевірена досвідом і надає можливість навчити співаків вокально інтонувати. В.Газінський є послідовником одеської хорової школи, яка була започаткована К.К.Пігровим та Д.С.Загрецьким, він в своїй повсякденній практичній діяльності дотримується основних принципів саме цієї славетної школи.

Вінницький камерний хор - це колектив з різними вокальними можливостями. Тому керівник хору використовує й специфічні методи вокально-хорової роботи. Ми протягом багатьох років вивчаємо методику роботи талановитого хормейстера, маємо деякі доробки в цьому напрямку. Але дана стаття не має на меті детально аналізувати вокально-хорову роботу в колективі. Хочеться зауважити лише те, що багато хормейстерів-науковців цікавляться специфікою роботи в даному хорі, відвідують репетиції, аналізують та обґрунтовують систему роботи та мистецькі умови, що створюються в колективі з різними вокальними можливостями.

Підсумовуючи вище сказане, можна з впевненістю констатувати, що саме завдяки вірній вокально-хоровій роботі, цілеспрямованій репертуарній політиці, доброзичливому морально-психологічному клімату в колективі, наполегливій праці керівника хор досяг неабияких вершин майстерності.

Отже, Вінницький камерний хор переступив свій 20-річний рубіж. З погляду вічності це надто мало, але з точки зору культури нашого міста, співаків хору та його керівника - це дуже і дуже багато. За цей час склад хору постійно поновлювався, лише троє з його засновників (В.Бородулін, К.Дабіжа, Т.Казакова) та керівник В.І.Газінський працюють в колективі до цих пір. За 20 років через хор "пройшло" близько 80 співаків, тут утворились подружні пари, разом співали батьки і діти, хор став другою сім'єю для всіх його учасників.

За цей час Вінницький камерний хор досяг великих успіхів у творчій діяльності, було дано понад 1000 концертів, хор має широку географію виступів, участі у різноманітних фестивалях, конкурсах, святах, творчих звітах тощо. Нагороди, отримані колективом, завжди повні зали під час його концертів свідчать про популярність хору, його постійно зростаючу виконавську майстерність. Завдяки невичерпній енергії керівника, правильно організованій і наполегливій вокально-хоровій роботі хору підвладні як складні поліфонічні старовинні партитури, так і найсучасніша музична мова з інтенсивною хоровою колористикою і сонористичними ефектами. На першому плані у виконавстві колективу не сила звучання, а максимальна відточеність манери звуковедення, повне взаєморозуміння всіх його учасників.

Камерний хор "Вінниця" під керівництвом народного артиста України, професора Віталія Газінського - ансамбль, у виконанні якого відчутна не лише висока виконавська майстерність, але й глибока духовна культура, щирість та палка зацікавленість у загальній справі, повне усвідомлення та чуттєве проникнення у кожне музичне звучання. Це - довершений виконавський організм з надзвичайно швидкими реакціями, живим характером та інтелектом, в якому кожний хорист є повноправним співавтором диригента у здійсненні загальних інтерпретаторських задумів. Диригент та артисти хору являють рідкісну за своєю монолітністю єдність.

Професіоналізм плюс величезна творча захопленість - ось складові успіху усіх виступів хору. Концерт перетворюється для музикантів у справжнє свято, і це відчуття обов'язково передається слухачам, що створює атмосферу особливого піднесення. Виступи колективу завжди відрізняються глибоким артистизмом, вишуканістю та тонким смаком виконання.

Польща та Угорщина, Франція та Італія, Болгарія, Росія, Молдова, Білорусь - ось неповний перелік країн, де хор за роки свого існування гідно представляв хорове мистецтво України, за що артисти хору Л.Сушкевич, Т.Казакова, К.Дабіжа, В.Бородулін удостоєні почесного звання "Заслужений артист України".

Сьогодні камерний хор "Вінниця" - один з найкращих колективів нашої країни, який продовжує наполегливо працювати над удосконаленням хорової звучності. Нещодавно

.....
.....
колектив випустив свій перший компактдиск, до якого увійшли найкращі 17 творів його репертуару. Вінницький камерний нині повен творчих задумів, з нетерпінням очікує нових зустрічей з слухачами, гастролей, записів, прем'єр.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Газінський В.І. Деякі питання роботи з самодіяльним та навчальним хором. - Вінниця, 1982., С.22; 2. Газінський В.І. Робота над сучасною музикою в учбовому хорі. // Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. Збірник наукових праць вип.2. - К., КНПУ ім. Драгоманова, 1999.- С.156-158; 3. Іваницька Я. Замальовки з блокнота критика // Культура і життя. - 2001. - 20 жовтня.; 4. Кавка В.Г. Титул: камерний міський. // Камертон-ікс. - 1994.- №7; 4. Касіяненко Г. Солов'їні голоси Вінницького камерного хору звучали в Італії // Вінницька газета. - 1997 - 16 вересня.; 5. Костюк Н. Перший Міжнародний: здобутки реальні і вдавані. // Галичина. - 2000. - 11 березня. 6. Мирончак Г. Талант помножений на працю. // Земля Подільська. - 1995. - 10 червня; 7. Пігров К.К. Керування хором.- К., - 1962.- С. 200.

І.В. Рибак, Л.А. Іваневич

МАЛЯРСЬКА ТВОРЧІСТЬ ВИЗНАЧНИХ ХУДОЖНИКІВ У ПРАЦЯХ К.ШИРОЦЬКОГО

Як справжній цінитель творчих досягнень українських художників, мистецтвознавець та дослідник історії культури України Кость Віталійович Широцький (1886-1919) вагоме місце у своїй науковій спадщині присвятив ґрунтовному вивченню історії українського малярства, критичному аналізу здобутків українців у живописі та характеристиці значення їх впливу на розвиток мистецтва інших народів.

Сучасні народознавчі дослідження В.Фоменка, М.Мошака, Л.Карєвої, М.Рибакова, В.Прокопчука, С.Білоконя і О.Завальнюка¹ подають згадки про деякі праці вченого з історії малярства. Характеристику окремих з цих студій Костя Віталійовича містять наукові розвідки І.Удріс та В.Афанасьєва². Метою даної статті є детальне відображення наукового доробку дослідника з означеної тематики та оцінка ролі її внеску в українську історіографію, що проводиться нами в рамках дослідницької програми „Видатні постаті Поділля” Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАНУ при Кам'янець-Подільському державному університеті і дисертаційного дослідження із використанням відомих та нововіднайдених праць й документів.

Першим аналіз деяких малярських досліджень Костя Широцького здійснив український історик Є.Сіцінський, підкреслюючи, що „найбільше й найлюбіше – писав він (К.Широцький - авт.) про українське малярство, про художників українців або не українців, але перебувавших на Україні. А останні часи він брався за історію взагалі українського мистецтва. Найбільше працював К.Широцький над історією українського малярства й декоративного мистецтва, і по цій галузі мистецтва надрукував багато статей й навіть випустив велику книжку. Писав він про різних українських художників... або мавших якісь відносини до України”^{3,9}.

В підтвердження важливості проведення наукової роботи з історії живопису вчений у листі до громадсько-просвітнього діяча України М.Черкавського писав: „Спасибі Вам за добре слово і за такі цікаві речі як портрети Ярмолинських. Луцьке Євангеліє преінтересне своїм орнаментом – хотів би я знати чи одна рука (чи однакові фарби) його малювала? На фотографії дістається враження, що вони не одночасні... Чи не маєте також відомостей про старих наших майстрів, котрим можна б приписати певні образи цієї картини? Я вишуюю таких артистів і йде мені се те, щоб знайти певну кількість образів з підписами майстрів. Опрацьовую також композицію Покрова Богородиці, а також і символіку християнську, яку маю взяти для роботи магістерської”^{4, 64}.

Дослідження професора К.Широцького з історії малярства як частини культури українців можна поділити на праці, присвячені висвітленню окремих художніх творів або розвитку живопису, та праці, що подають характеристику художніх здобутків деяких